

Недавна българският ученъ Дриновъ въ гореприведеното разсуждение отново преработи съвсемъ тоя въпросъ⁴. Самостояни издирвания сж го довели до крайно неочаквани резултати. Докато горепосоченитѣ четирма издирвачи отнасятъ заселването на славянитѣ на Балканския полуостровъ къмъ епохата на великото преселение на народитѣ и мислятъ, че то е станало въ кратъкъ периодъ отъ време (не повече отъ 50 години), Дриновъ поддържа, че тая колонизация е станала не изведнажъ, а постепенно и то въ течение на 300 години най-малко, понеже тя се започнала отъ III вѣкъ, следователно, преди великото преселение на народитѣ, и се завършила презъ VII вѣкъ. Тоя възгледъ сжщо и намъ се струва по-вѣренъ, макаръ че тоя въпросъ не може още да се смѣта решенъ.

Въ I вѣкъ преди Р. Хр въ днешна Трансилвания възникнала една можща държава, страшна дори за римлянитѣ. Народътъ се наричалъ даки; така го наричали и римлянитѣ. Запазенитѣ останки отъ дакийския езикъ⁵, макаръ и твърде оскъдни, каратъ да се мисли, че тоя можщъ народъ принадлежалъ къмъ тракийското племе. Изглежда, обаче, че държавата на царъ Децебала, която се простирала отъ Тиса до Днестъръ и отъ Дунава до глѣбинитѣ на Карпатитѣ, била населена не изключително съ даки, а и съ различни други племена; и може би, населението на източнитѣ и севернитѣ погранични провинции се състояло отъ славяни⁶. Сжществуватъ нѣкои следи, които доказватъ, че славяни сж живѣли въ Маджарско презъ време на римското господство⁷. Траянъ, който разбилъ войската на Децебала презъ 107 год., присъединилъ Дакия къмъ империята. Въ новата провинция били премѣстени въ грамадни количества колонисти отъ цѣлия римски свѣтъ, предимно отъ Италия, Мала-Азия и Далмация. Ала въ странитѣ на северъ отъ Дунава, постоянно безпокоени отъ враждебни съседи, римското господство не могло така да се укрепи, както въ Испания или Африка. Още Адрианъ, страхувайки се отъ варваритѣ, заповѣдалъ да се разруши великолепия Траяновъ мостъ. Презъ III вѣкъ, при Галиена, Дакия била изгубена; а презъ 271 год. Аврелианъ отстѣпилъ напълно провинцията на варваритѣ и остатъка отъ римски колонисти прехвърлилъ отъ градоветѣ и полята на Дакия въ Мизия. Висшитѣ класи между туземцитѣ, понеже се смѣсили съ завоевателитѣ, заедно съ колониститѣ се преселили на полуострова; простиятъ народъ, който презъ 166-годишното владичество на римлянитѣ си присвоилъ тѣхния езикъ, останалъ, и презъ цѣли вѣкове продължавалъ да води миренъ пастирски животъ по Карпатскитѣ височини подъ властѣта на други народи, досущъ тѣй, както романизиранитѣ ретийци по тиролскитѣ Алпи⁸.

Римското господство въ Дакия имало влияние както на славянитѣ, които живѣли въ съседство, тѣй и на славянитѣ, които обитавали, може би, въ самата Дакия. Името на победителя на дакитѣ придобило такава грѣмка известностъ между славянитѣ, че то се срѣща и до сега още въ приказкитѣ и пѣснитѣ на малоруси, сърби и българи. Траянъ билъ дори причисленъ къмъ славянскитѣ богове. Въ „Ходенето на Богородица по мжитѣ“, фантастиченъ апокрифъ отъ гръцки произходъ, който билъ преведенъ на български езикъ преди XII вѣкъ, се срѣща една важна прибавка отъ преводача, именно, че езичникитѣ въ числото на боговетѣ смѣтатъ и хората като *Трояна*, *Хърса*, *Велеса* и *Перуна*. Въ другъ единъ апокрифъ, апокалипсисъ на св. Апостоли (ржкописъ отъ XVI вѣкъ), сжщо тѣй преведенъ въ България на славянски езикъ, е казано, че по-рано се покланяли на Перуна, Хорса, Дия (*Zeús*), *Трояна* и други като на богове, при това, има и забележка, че Троянъ билъ „царъ“ въ Римъ. Въ староруския епосъ „Слово о полку Игоревѣ“ (отъ началото на XIII вѣкъ) Троянъ се споменува четири пжти. Крайно неоснователни сж опититѣ на Тихонравова и Ербена, да се замѣни въ тая поема Троянъ — съ Боянъ. Тамъ се споменува за „тропа Трояна“, т. е. за знаме-